

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เมื่อได้ศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ด้วยความสมัครใจ ประกอบกับการศึกษากฎหมายของสหราชอาณาจักรและประเทศญี่ปุ่น พบว่า ตามกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดอายุความในการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาเรื่องอายุความการรับช่วงสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมจากบุคคลภายนอก พบว่าแม้การรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันวินาศภัยรถยนต์จะ ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 880 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นการเฉพาะ แต่เมื่อมีการปรับใช้ยังมีช่องโหว่ และต้องนำมาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในบรรพกฎหมายลักษณะหนี้มาปรับใช้ ทำให้ไม่สอดคล้องและขาดความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย และนำไปสู่การขาดความชัดเจนของการประกันภัยต่อ ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวสรุปรายละเอียดดังนี้

การรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันวินาศภัยรถยนต์ด้วยความสมัครใจในส่วนปัญหาเรื่องอายุความ เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย โดยบุคคลภายนอกเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ 2 ทาง คือ

- 1) เรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัย ตามสัญญาประกันวินาศภัย หรือ
- 2) ใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหาย ตามมาตรา 227 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยสภาพแล้วความคุ้มครองตามกรมธรรม์ตามสัญญาประกันภัยรถยนต์นั้นมียู่สูงมาก และมีกรอบระยะเวลาที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ชัดเจน ทำให้ผู้เอาประกันภัยเรียกร้องการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ก่อนเสมอ และเมื่อผู้รับประกันภัยได้ชดใช้ค่าสินไหมแก่ผู้เอาประกันภัยก็จะเข้ารับช่วงสิทธิมาเรียกร้องแก่บุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดต่อไป ซึ่งจากหลักการตรงนี้เองก่อให้เกิดปัญหา 2 ประการ คือ

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

2) ปัญหาเกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีที่รับช่วงสิทธิมา

จากการศึกษาพบว่า การรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วตามความเสียหายที่แท้จริง โดยจะถือว่าได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อได้ทำการซ่อมจนครบถ้วนสมบูรณ์ตามสภาพของรถยนต์หรือเป็นที่พอใจแก่ผู้เอาประกันภัย โดยลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดช่องโหว่ในช่วงระยะเวลาขึ้น เมื่ออายุความในการฟ้องร้องต่อผู้ทำละเมิดจะเริ่มนับเมื่อทราบถึงวันที่รู้ตัวผู้ทำละเมิดเป็นสำคัญ ผู้รับประกันภัยย่อมทราบถึงการเกิดเหตุตั้งแต่วันที่ผู้เอาประกันภัยแสดงเจตนาที่จะให้ผู้รับประกันภัยเข้าชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดดังกล่าวซึ่งอาจล่าช้ากว่าวันที่เกิดเหตุละเมิดแล้ว เพราะการคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยรถยนต์มีตลอดระยะเวลาตามกรมธรรม์ภัย 1 ปี ผู้เอาประกันภัยย่อมสามารถเรียกร้องใช้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อใดก็ได้ภายในระยะเวลาคุ้มครองดังกล่าว ผู้รับประกันภัยแม้จะทราบถึงตัวผู้เสียหายแล้วแต่ยังไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิตามหลักกฎหมายได้ เพราะมาตรา 880 แม้ได้บัญญัติการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันวินาศภัยเป็นการเฉพาะ การตีความกฎหมายจึงต้องนำไปปรับตามมาตรา 227 ลักษณะนี้แทน เช่นนี้เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้วเมื่ออายุความละเมิดเริ่มนับจากวันที่เกิดเหตุละเมิด (อันเป็นวันที่ผู้เอาประกันภัยทราบถึงการเกิดเหตุ) แต่กระนั้นผู้รับประกันภัยก็อาจไม่สามารถเข้ารับช่วงสิทธิได้ระหว่างนั้นจนกว่าจะได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัยอันเป็นเหตุให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อการบังคับใช้กฎหมายและไม่สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติการรับช่วงสิทธิของการประกันวินาศภัยไว้เป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในซากทรัพย์ที่ได้รับประกันภัยไว้ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะอย่างใด ดังนี้เมื่อเกิดเหตุผู้รับประกันภัยได้เข้าชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจึงเกิดปัญหาความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในซากทรัพย์ดังกล่าวต่อไปอีกด้วย

เมื่อการประกันภัยต่อในรถยนต์ได้มีการปรับใช้หลักกฎหมายตามบทบัญญัติเรื่องประกันวินาศภัย ปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับการประกันวินาศภัยที่เกิดขึ้นย่อมตกติดตามมาด้วยทั้งสิ้น และเมื่อได้ปรับตามลักษณะเจาะของการประกันภัยต่อซึ่งอาจมีผู้รับประกันภัยต่อได้หลายคนและมีจำนวนที่รับประกันภัยไม่เท่ากัน ปัญหาเรื่องการขาดความชัดเจนตามการประกันภัยต่อย่อมทำให้ปัญหาการรับช่วงสิทธิของผู้รับประกันภัยต่อซับซ้อนมากขึ้นไปอีก เนื่องจากไม่อาจนำหลักกฎหมายเรื่องการประกันภัยซ้อน หรือกฎหมายที่บัญญัติเรื่องการรับช่วงสิทธิตามกฎหมายลักษณะหนี้ยี่มาปรับใช้ได้อีกต่อไป

ส่วนปัญหาเรื่องการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยต่ออื่น เนื่องจากการประกันภัยต่อยังไม่มีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามกฎหมายของประเทศไทย แต่ด้วยลักษณะของประกันภัยต่อในรถยนต์ มีลักษณะใกล้เคียงกับการประกันวินาศภัย ดังที่เห็นได้จากการที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 8292/2538 ดังนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการรับช่วงสิทธิในการฟ้องคดีระหว่าง ผู้รับประกันกับผู้รับประกันภัยต่อยิ่งขึ้นไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การรับช่วงสิทธิในสัญญาประกันภัยรถยนต์และการประกันภัยต่อ ก่อให้เกิดปัญหาอยู่ 2 ประการ คือ 1) ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการรับช่วงสิทธิตามกฎหมายอันจะทำให้ผู้รับประกันภัยสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากผู้ละเมิดได้ และ 2) ปัญหาเรื่องอายุความในการรับช่วงสิทธิเพื่อฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมจากบุคคลภายนอก โดยมีรายละเอียดดังนี้

กรณีผู้รับประกันภัยเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัย เมื่อมาตรา 880 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้ผู้รับประกันภัยเข้ารับช่วงสิทธิได้ แต่ไม่ได้กำหนดไว้ว่ารับช่วงสิทธิได้เมื่อไหร่ อย่างไร อันเป็นเหตุให้ต้องนำหลักการรับช่วงสิทธิตามกฎหมายลักษณะนั้นมาเทียบเคียง และเป็นเหตุให้เกิดปัญหาเรื่องการเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับประกันภัยที่ต้องใช้สิทธิอย่างเดียวกับผู้เอาประกันภัย โดยผู้รับประกันภัยต้องอยู่ภายในบังคับ มาตรา 448 และต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยละเมิดต่อไปภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับจากวันรู้เหตุแห่งการละเมิด ตามมาตรา 448 อันทำให้เมื่อเทียบเคียงแล้วเป็นเหตุให้อายุความในการเรียกร้องตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ของผู้รับประกันภัยจำต้องกระทำภายในอายุความ 1 ปี เช่นเดียวกับอายุความละเมิด ดังนี้เพื่อให้เกิดการสอดคล้องกันมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอแนะเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 882 วรรคหนึ่ง ให้มีความชัดเจนขึ้นดังนี้ จากเดิม “ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาสองปีนับแต่วันวินาศภัย” ควรแก้ไขเป็น “ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย หรือระหว่างผู้รับประกันภัยซึ่งได้เข้ารับช่วงสิทธิตามมาตรา 880 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาสองปีนับจากวันวินาศภัย”

ในส่วนของสัญญาประกันภัยต่ออื่น บุคคลที่จะมีสิทธิในการรับช่วงสิทธิในสัญญาประกันภัยต่อได้นั้นจะต้องเป็นผู้สัญญาในประกันภัยต่อ เมื่อเกิดเหตุวินาศภัยขึ้นผู้รับประกันภัยต่อไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิกับผู้เอาประกันภัยได้โดยตรงเนื่องจากไม่ใช่คู่สัญญาอันจะมีนิติสัมพันธ์ต่อกันได้

ตามกฎหมาย จึงต้องใช้สิทธิการเข้ารับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันภัยต่อเท่านั้น กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษา เห็นควรเสนอแนะให้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องการประกันภัยต่อไว้โดยเฉพาะ ควรให้มีการกำหนด บทนิยามเกี่ยวกับการประกันภัยต่อในบทนิยามของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และออก พระราชบัญญัติการประกันภัยต่อเพื่อควบคุมธุรกิจการประกันภัยต่อ หรือโดยการแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อ 2.1 ที่แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 882 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่มีใจความว่า “ในการเรียกให้ ใช้ค่าสินไหมทดแทนระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์ต่อผู้รับประกันภัย หรือระหว่างผู้รับ ประกันภัยซึ่งได้เข้ารับช่วงสิทธิตามมาตรา 880 วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาสองปี นับจากวันวินาศภัย” ก็เพียงพอต่อการตีความเพื่อเทียบเคียงหลักกฎหมายการประกันวินาศภัยแล้ว

จากการศึกษาประเด็นปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะทั้งหมดในงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้ได้ แนวทางในการรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ด้วยความสมัครใจ และแนวทางในเรื่องสัญญา ประกันภัยต่อที่เหมาะสมกับประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องการรับ ช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยรถยนต์ด้วยความสมัครใจ และแนวทางในเรื่องสัญญาประกันภัยต่อไว้ อย่างชัดเจน กับทั้งการแก้บทบัญญัติของกฎหมายหรือการเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายจะต้อง สอดคล้องต่อความเป็นจริงในปัจจุบัน เพราะถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อไม่ให้ เกิดปัญหาในทางปฏิบัติต่อไป